

פני אלי היה גבו של נזיר נוצרי, לבוש שמלת-שער חומה, ססך משולש לכיסוי הראש תלוי מצווארונה. למגני הנזיר היה חבל, לרגליו סנדלים, והם מדש-דשים על רצפת אבנים, לימין אלי חומה, גבוהה מקומת איש, ולשמאלו חצר רחבה, מרוצפת אבנים כולה. גם מאחורי אלי נזירים, וגם מלפניו, אט, אט וזחלת השורה והיא מגיעה לקצה החומה, והיא מימינה, ועוברת לחצר אחרת, ועתה החומה לשמאלה.

נשמעת פקודה לעצור. אלי עצר, ופונה ועומד כשהחומה מאחוריו. לפניו כמה חיילים, מטפלים במכונת-ירייה. ליד החומה הסוגרת את החצר, מימין לאלי, עומדת קבוצת מפק-דים. מכונת הירייה מכונת את לועה כלפי אלי. האיש הקצר עומד ונובח פקודות, ונביחת קראשאגודו, ומכונת הירייה מטטרית, טרטורים קצרים, בהפסקות, כמתעייפת.

והנזירים נשמטים אחד-אחד. והם מוטלים בשלוליות דם, בפינות שונות, ומסביב שקט. דממה. רק תר-תר-תר-תך. הפסקה. ושבו. זה שליד אלי נפל.

אלי נושא את כפו הימנית עד כמה שהיא מסוגלת להתרומם.

מה יש? נובח המפקד.

רצוני להתפלל! אומר אלי.

הזורק! אומר המפקד.

בידי אלי מחברת שעטיפתה שחורה-נוצצת. הוא פותח אותה ומעלעל בה.

מהה, מהה! לא מאיצים בו.

מה יסדר? מאימתי מסדרים שידוכים במשטרה? יוסף? בודאי. הן פעם כבר נפגשו. על מה מדברת היא? אלי ניתק את מחשבותיו מעניינו. לא על זה היא מדברת. קרה משהו.

סלחי לי, אמר אלי. אינני יודע על מה את מדברת.

לא בעניין שני הטמבלים באת אלי? "

לא, אמר אלי. מותר לי לשאול מה הוא עניין שני הטמבלים? "

שון דבר. רק אחד מהם נחקר, והוא אמר שאז היה אתי, ואחי הוא שאל אותי אם זה נכון. וזה הכול.

מי הם שני הטמבלים? שאל אלי. ותיכף הוסיף: "סלחי לי. בודאי אין זה ענייני. רק הודאתי. ולא יוסיפו להטריד אותך בחקירות? "

"אולי" אמרה שושנה. אבל אחי הוא אומר שלא אצטרך לבוא לבית-המשפט.

"אני רציתי לדבר אתך בעניין אחר", אמר אלי. אבל עתה לא יכול להתיק את מחשבותיו מאותו עניין של שני הטמבלים וחקירת משטרה. רציתי — אבל הגידי לי, אם מותר לי לדעת: מה עניין זה של שני הטמבלים? "

"אחי יוסף הוא אמר", אמרה שושנה, "שבמשטרה חקרו שני בחורים. בעד שחשדו אותם שהם עשו שוד. ואחד מהם, זה אריה, הוא אמר שם כשחקרו אותו שהוא לא היה בשוד ולא יכול להיות בשוד. מפני שהיה אתי, ונסענו באוטו. ואז אחי בא ושאל אותי. מפני שאחי הוא לא רצה שיחקרו אותי במשטרה. והוא רק כעס מאוד בגלל שיצאתי עם שני בחורים כאלה. אבל שון דבר לא קרה לי. הם רק קיבלו

איש הגון. אבל לאן תקח אותי? אתה לא הולך למקומות שאני הולכת.

על זאת לא חשב אלי.

לפני שאתה תלך עם בחורה", אמרה שושנה, "אתה לא חושב מה תעשו יחד? "

"לא", אמר אלי. "פעם היתה לי חברה. לפני שנפצעת — ואתה לא תתבייש שאני אפגש עם החברים שלך? "

שאלה שושנה.

"אני מקווה שלא אתבייש בהם בפניך", אמר אלי. "ואין לך אמה? ואין לך אחים ואחיות? "

שאלה שושנה.

"יש לי אם ואב, וגם אח ואחות", אמר אלי.

"ואתה חושב שאבא שלי יוכל לשבת יחד עם אבא שלך? "

זה יהיה באמת קשה.

"ואמא שלך היא לא תגידי כלום כשתראה אותי? "

שיבה שושנה.

לי ראה כי עליו להסביר.

"ראי, שושנה. לא חשבת כי הכול ילך למישרים מתחילה. רציתי רק לנסות. בני: נראית לי נשאת חן בעיני. אם תרצי, אראה לך מה שמעניין אותי. נדמה לי שהדברים המעניינים אותי חשובים הם. אולי יעניינו גם אותך. הן אינך תפשה. אפשר שגם אני אשא חן בעיניך. ואז — חשבתני נוכח, אולי להינשא."

שושנה חיכה בברק שיניח הצחות.

"אני יודעת", אמרה. "אני יודעת בדיוק איך שאתה רוצה שיהיה. אבל זה לא יהיה כך. תראה: אתה בהתחלה תחשוב שאני פיגאנטית. זה נחמד לך לשמוע איך שאני מדברת כך, לא כימו האנשים והבחורות שאתה רגיל אתם. אחר-כך אתה תחשוב שאני כזאת לא מלומדה, ונורא פשוטה. ואחר כך תנסה ללמד אותי איך לדבר עם אנשים, ותתקן לי כל מלה שאני אומר. ואני אתבייש לדבר בכלל, או אברח ממך למקום שאני יכולה מדברת כמו שאני יכולה. ועכשיו זה נחמד לך לראות איך שאני מתלבשת. ואחר-כך החברים שלך הם יגידו לך שאני מתלבשת כמו פירנקיניה או כמו שבארסה. ואתה תתרגו עליהם, ותלך מכות, בעד שזה לא יהיה נעים לך איך שמדברים עלי. אבל אתה תבוא אלי ותגידי לי איך שאני צריכה להתלבש, מפני שבאמת תחשוב שהם צודקים."

מדברת היא כבעלת-ניסיון. הראתה משהו? הקרה משהו בשכונתה, לאחת מהנערות?

"אבל", אמר אלי, "את מדברת כאילו יש בכלל אנשים שהם סמל לדיבור מהוגן ולבבוש מהוגן, וכמוהם צריכים לנהוג הכול."

"אולי בכלל אין אנשים כאלה", אמרה שושנה. אבל בשבילך יש. וגם בשבילי יש. וגם בשביל כל אחד לחוד.

"אם תרצי להיות אשתי", אמר אלי, מתעקש בשלו, "תוכי לי להתאים את עצמך לחברתי. לא כך? "

"לא", אמרה שושנה. "גם אם אני אהיה רוצה, אני כבר לא יכולה. אני מפה, מן זאת השכונה. אני לא יכולה להיות מן שם, מן המקומות ההם."

ועתה הנחיתה לו את המהלומה הסופית, מכת-הרחמים: "ואני גם לא רוצה להיות אשה שלך". היא מיהרה להמתיק את הדברים: "אני יודעת שאתה איש טוב והגון. וגם רגינה ויוסף ומנחם וכולם חושבים עליך שאתה איש חשוב ומלומד וחכם. וגם אתה, אף על פי שאתה קצת צולע, אתה באמת יפה."

אבל זה לא מספיק לי, אמרה שושנה. כשאני אתחנן, אני אתחנן לצאת מן זאת השכונה, אל זירה עם רהיטים. אני לא רוצה להיות כימו אמא שלי. ואתה לא תהיה איש עשיר. תמיד יהיה הראש שלך בספרים."

לי עמד ושחק.

"ובכן, אין כל טעם שאבוא לקחתך", אמר אלי. "אני לא אומרת לך לא. אבל אני חושבת באמת זה לא כיודאי לך."

"ומה עושים אתם בערבים כשאת יוצאת עם הבחורים? "

שאל אלי.

"פעם כך פעם כך. אבל אני לא צריכה להיות מלומדה ולא לחשוב איך שאני מדברת ואיך שאני יושבת או עומדת. זה כימו כולם."

בעדינות רבה סרבה לו.

"רוצה את שנחזור? "

שאל אלי.

"אני מצטערת שאתה מצטער", אמרה שושנה. רצה אלי להחליק על שחור שערה. רצה לאמור לה כי אם רוצה היא לצאת מהשכונה, יכולה היא לצאת בחברתו. וכי משום שהגון הוא הפסיד?

"אבל איש שיש לו ממון וזירה גדולה ורהיטים, איש כזה איננו הגון", אמר אלי. "החשבת על זה? "

"כן", אמרה שושנה. "אני לא איכפת לי אם הוא הגון או לא הגון עם אחרים. אני רק צריכה שיהיה הגון אתי ועם הילדים שיהיו לי. אני לא רוצה להתערב במה שיעשה כשהוא לא יהיה בבית. שמה זה העסק שלו. בבית זה העסק שלי."

לאטס חזרו לדירת האחיות. כמעט על עברה בינם מלה אחת.

כשעלה לחדרו, מצא את מרים יושבת ומחכה לו. הא לך! ומה יעשה בזאת כעת?

היא לא העלתה אור, ורבעה על הספה, כשרגליה אסופות תחתיה.

"מחכה אני לך זה יותר משעה", אמרה מרים. "אה, כן", אמר אלי, שעוד לא הספיק להתאווש. "מה לך? "

"שאלה מרים. "לא כלום. קיבלתי שעור."

"שעור במה? "

"שעור בשימוש הלשון", אמר אלי. "התפלאתי לשמוע כמה אפשר להביע במלים פשוטות ובלי דקדוק. כן, מעניין מאוד."

הוא שתק רגע. ופתאום אמר: "סלחי לי מרים. הרשיני לבקש ממך כי תלכי מפה."

"מה לך? "

שאלה מרים בשנית. הוא לא יכול לענות. כועס היה על כל המין הנקבי.

מידד שיר: החורה מתקבל שיעור

אני יודעת, אמרה. אני יודעת בדיוק איך שאתה רוצה שיהיה. אבל זה לא יהיה כך. תראה: אתה בהתחלה תחשוב שאני פיגאנטית. זה נחמד לך לשמוע איך שאני מדברת כך, לא כימו האנשים והבחורות שאתה רגיל אתם, אחר-כך אתה תחשוב שאני כזאת לא מלומדה, ונורא פשוטה. ואחר כך תנסה ללמד אותי איך לדבר עם אנשים. ותתקן לי כל מלה שאני אומר, ואני אתבייש לדבר בכלל, או אברח ממך למקום שאני יכולה מדברת כמו שאני יכולה...

ממני אחד מכה בבטן ואחד בעיטה בפרסוף. אבל אני גם לא כעסתי אחר כך. והם עשו לי כלום, והחזירו אותי הביתה."

"אריה? " שאל אלי. "אריה שטאלמאן? "

"כן", אמרה שושנה. "מה יש? "

"לא ידעתי שאת מתחברת אל כאלה", אמר אלי. "אבל אמרתי לך: שון דבר לא קרה לי."

"וגם אני יכול לקרות? " שאל אלי.

"אם אני לא ארצה, לא יקרה", הצהירה שושנה. "בת כמה את? "

"שבצעטרה."

תה כבר עברו את גלי הבתים המנופצים, והגיעו לים. לא היה קר. גם רוח כמעט שלא נשבה. אלי עמד וסקר את פניה. פנים גלויים. מבט גלוי היא משיבה לו. נערה בעלת כל האינטליקטים הטבעיים. הוי, הוי, הוא צריך להודיע לה על המה שטיוול זה. שושנה. אני רוצה שתהיי אשתי. אני בעל-מים. לך לא אכפת ביותר איך בא לי מומי ניכר כל כך. גם לילדותי השתכר. ובכן, כמורה אין מומי ניכר כל כך. גם לילדותי שעל כל חצי גופי הימני תתרגלי. אני אוהב אותך מאוד. לא אנהג כך כדרך שנהג אביך באמך. את ילדינו לא אונהג. היא עמדה וציפתה לדבריו בסבלנות.

אלי, הוהר! אפשר מאוד שנערות נוהגות בהגיון כשהן מחפשות להן בעלים.

"ראי-שושנה", אלי ניסה להטיל את השיחה למסלול הד-רוש לו, אבל נבוכ. "אני — באתי הערב לשאול אותך אם תרצי לצאת אתי."

היא לא מיהרה להשיב. ברור שהופתעה. אבל מה יש? כלום גרוע אלי מכל אותם פרנחיים?

"אני לא רוצה להגידי לך לא", אמרה שושנה. "ואולי נוכל לצאת יחד ערב אחד או שיני ערבים. אבל אני לא יודעת."

"אני לא אנסה להתעסק אתך", הבטיח אלי. "אל תפחיתי מזה", אמרה שושנה. "וגם אני חושבת שאתה

והוא מעלעל ומחפש, ואיננו מוצא. במחברת קטעי דברים שנעטקו מספרים, ככתבי-יד שונים. שירים — כה טפשיים ותפלים. אייה התפילה? אייה תפילת האדון? אייה היא? לא בעמוד זה ולא בזה. אין. אלי מנסה להיזכר במליה. אולי יזכרנה עליה?

"אבינו שבשמים", שומע אלי את קול עצמו. "מהולל שמך — ומה הלאה? מה כעת? מעתה אין הוא זוכר גם מלה אחת. נאלם. אולי ראוי לך שיגיד: 'יהיה רועי — לא אחר. בנאותידישא ירבינו? על מי-מנחות ינהלנו? — אבל לא. לא זה רצה לאמור. מה היא התפילה? צריך להיחפו."

ופתאום קול: "זה לא יעזור לך, כשם שלא עזר לו." והנה תפס אלי כי אלה רגעי האחרונים. תיכף טרטר המכונה, וסוף לאלי. לא יהיה אלי. די. לא יהיה דבר. סוף. לא יוכל עוד לעשות מאומה. לא יידע עוד מאומה. לא יחוש כלום. עליו למהר. כל עוד יכול הוא. אלי אחוז בהלה. מה עליו לעשות כל עוד יכול הוא?

עוד נביחה קצרה —

אפלוית שרהתה. אלי במסתו. חרובן שכוה. הוצן האויר בחדר. הוא מתעטף בשמיכה, אבל איננו יכול להירדם. עוד מעט יעלה השחר. אייה חלום נורא. רק יקצה ברגע האחרון הצילתו ממות. בה!

קם אלי, והעלה את כוכפה.

שהוחמו המים, ישב אלי להתגלח. הציץ אל פניו שבראי הקטן, וניסה לטרוד מעליהם את קורי חלומו עם קצה-הסבון. מה לו שהוא חולם דברי-טרוף כאלה? הא? אה! נאנח אלי על ידו, שאיננה מסוגלת להתרומם עד לגובה הדרוש. ואולי עליו לצאת ולחיות כאחד האדם? מה לו שהוא קובר את עצמו בעולם של חלומות. אלי סילק את קצה-הסבון מעל צווארו בתנועות מיהרות ומזודות. כך יאה לו, על שהוא מתבשל במוהל זה של מחשבות. גם מורה הגון לא יוכל אדם להיות אם איננו אדם.

ואולי, ואולי — פשוט מאוד — אולי לא טוב שהוא לבד?

צריך עיון. צריך אשה. צריך ילדים.

הנה לכן הלך אלי באותו ערב לבקר את האחיות צורף. שתיים היו, רגינה ושושנה, אחיות מנחם, תלמידו. רגינה היתה הבכירה, בת עשרים ושתיים. היא גם היתה היפה שבשתיים. ולוא היה הגברים מחפשים להם נשים בהגיון, כבר מומן היתה נשואה. כי היא אשר גידלה את המשפחה עוד לפני מות האם, אשה טובה היתה, וסבלנית, וחרוצה. אבל גברים כשהם מחפשים להם נשים אינם נוהגים בהגיון. כשהלך אז אלי בחרוב ליליגבולום, וראה לפניו את דמות הנערה בעלת הגזרה הגמישה, וכשהוברר לו אחר כך כי דוקא אל ביתה הלך, נדמה לו הדבר כבלא.

לכאורה נערה רגילה. עוד מעט תטפחך להגייס. מתקש-טת בצעקנות. אבל זה רק בגלל הגיל. יכולה היא לוותר על כמה מעשי חיקוי למבוגרות ממנה. זה ניתן לתיקון. הכול ניתן לתיקון כשנשאה הנערה חן בעיניך.

פתחה לו רגינה, כרגיל.

"ייכנס המורה". תמיד מדברת היא בשקט. ואולי רק אלו?

נכנס אלי, ושאל מיד: "שושנה בבית? "

על פני רגינה עלתה הפתעה. "כן", אמרה. "שאקרא לה? "

"אנא", אמר אלי. "רציתי לדבר אתה."

ש שושנה הופתעה כשהציע לה אלי: "אולי נצא קצת החוצה."

יצאו לרחוב, והיא פוסעת לצדו בשתיקה. החשה היא בצעדיו שאינם שווים? איזו לו להסתיר זאת ממנה, אבל אל לו גם להגזים במומיו.

שושנה החליפה "שלוה" עם חברות נערות. כך הם הולכים ברחוב שלה. הרי זה אחד הרחובות השכוחים, שחושבי תל-אביב ההגונה אינם משערים כי גם בהם גרים אנשים. ותיים, חיים מאוד.

חבריות מסתכלים בהם. האמנם זוג מזור הם? ואולי לוטשים הם מעיניים כי מכירים הם אותו. "האדון המורה". פנה אלי, והלכו לצד הים. כמה עצים עלובים. מישהו רצה לטעט שדרה. אבל פה אין דבר גדל במלוא נופו. לא איש ולא אילן. חוזרים העצים כילדי השכונה.

"היודעת את, למה קראתיך לצאת אתי הערב? " שאל אלי (בלי שיביט בה).

"כן", אמרה שושנה, והפעם הופתע אלי.

"רציתי לדבר אתך — ואלי לא ידע איך ימשיך.

"אין דבר", אמרה שושנה. "אתה לא צריך לדאוג. אחי יוסף הוא סמל במשטרה. הוא כבר יסדר את הדבר."